

Od hnědého uhlí až po černé, od SHR až po OKR, od Duchcova až po Ostravu!

Proč jsem si vybral hornictví, místo letectví a problémy se školou?

Je obtížné chtít od synka, který má 14 let, aby věděl, co chce v životě dělat, co chce studovat, který obor? A hlavně aby si uvědomil svoje možnosti.

Já jsem se narodil a žil v obci Radovesice u Libochovic a ta měla 400 obyvatel. Byli jsme páreček, kluk a holka, kteří se narodili v roce 1940. Ostatní kluci byli buď mladší, nebo starší a k těm jsem já více inklinoval, rád jsem se od nich učil dovednostem hlavně v různých sportech, na suchu i na vodě.

Od malička se mě líbilo vše, co létalo na nebi, tedy ve vzduchu. Měl jsem rád letadla. Od sedmi let jsem odebíral „Leteckého modeláře“ a „Křídla vlasti“ – vše o letadlech.

Bydlel jsem v rodinném domku 30m od fotbalového hřiště a 200m od řeky Ohře. Na vše jsem viděl z oken. Do deseti let jsem v jednotřídce seděl s jednou děvuchou, když jsem chyběl, tak se neučilo, abych o nic nepřišel a v nižších třídách se opakovalo podle Komenského – opakování je matka moudrosti. Já jsem měl samé jedničky v jednotřídce, po přestupu do 6. 7. 8. třídy, tedy na Purkyněvu osmiletou školu v Libochovicích, jsem měl bohužel známky horší, měl jsem i trojky. Přesto jsem se po ukončení, Purkyňovy osmileté školy v Libochovicích, hlásil na Průmyslovou školu leteckou do Prahy – Hloubětína. Moje třídní učitelka p. Janáková mě informovala, že se tam hlásí přes 100 chlapců a podmínkou je průměr do 1,5, tedy vyznamenání. To jsem pro kopanou, v zimě hokej (bruslení) a všechny vodní sporty, neměl.

Výborné bylo, že se na Purkyňovu osmiletou školu v Libochovicích, malebné městečko se zámkem a řekou Ohře, ležící pod Českým středohořím s hradem Hazmburk, dostavili náborčíci do hornictví z Meziboří u Litvínova. Přijeli pěkně v krojích, uniformách a všechny nás svým vyprávěním, o hornictví a životě v hornickém učilišti, zaujali.

Paní učitelka Janáková mě doporučila, abych se přihlásil na Průmyslovou školu hornickou v Duchcově. Stalo se, jel jsem 64 km, po železniční trati přes Louny a Most, do Duchcova na přijímačky. Byl jsem přijat, byl to rok 1954, kdy bylo zrušeno na hornických průmyslovkách stipendium 1 400 Kčs/měsíc a stanoveno 320 Kčs/měsíc, tak jak na ostatních školách. Podmínka, průměr do 2,5 a ten já jsem neměl, chyběla nějaká desetina, ale chyběla! Neměl jsem nárok. Mamka ve sklárně v Libochovicích brala 800 Kčs/měsíc a tak jsem po jednom měsíci na internátě, od října začal dojíždět do školy vlakem, 64km se dvěma přestupy, v Lounech a Mostě, vstávat ve 4 hodiny a letět 1,5km na vlak, do Libochovic. Měsíční žákovská stála tehdy 40 Kčs/měsíc, do traťové vzdálenosti 64 km.

Problémy nastaly v zimních a jarních měsících. V podkrušnohoří nastaly mlhy, kdy byla někdy viditelnost snížena až na 2m a ve městě ještě méně. Vlaky a autobusy nabíraly maximální zpoždění a já jsem se dostával do školy po 9-té hodině, i později! Začátek vyučování býval v 7 hodin 15 minut. Výsledek? Češtinářka a mineralog, oba bydlící v Duchcově, mě nemohli vyzkoušet a dali mě 5 – propadl jsem. Už jsem dál nechtěl studovat, a chtěl jsem jít do učení za elektrikáře, do n. p. Synthesia v Lovosicích. Po rodinné intervenci bratrancovi manželky o prázdninách, mě ředitel průmyslovky p. Ing. Korb přišel přivítat až před školu, já jsem nechtěl jít dovnitř, s otázkou? Proč jsem mu vše neřekl, že dojíždím tak daleko? Doporučil mě, abych si sehnal nějaký privát a zopakoval si první ročník a potom po nároku na stipendium, přešel bydlet na internát školy. Privát našla moje babička u své sestřenice v Řetenicích u Teplic, dnes součást Teplic. Vzdálená tetička měla přes 70 roků a byla výborná kuchařka.

Změny, které vedly k úspěchům ve studiu.

Strýček na privátě mě přijal s jasným režimem, moc se netoulat a do 20. hodiny na privátě, mimo dojezdu vlakem od mamky v neděli, možnost i po 20. hodině. Já jsem si dal úkol, průměr na průmce maximálně do 2,0! Režim byl dán, strýček s tetičkou seznámeni.

Na privátě, v Luční ulici, jsem měl v krásné vilce s kruhově vyčnívajícím pokojíkem, stůl s psacím strojem, postel, kamna klubky, ve kterých se v zimě topilo, a v létě byl naopak bezvadný chládek v pokojíku. Psacího stroje jsem využíval. Psal jsem si otázky, přípravy z výuky z odborných předmětů, z dějepisu, vše na psacím stroji. Matematiku, češtinu a ruštinu jsem nemusel, to mělo jiný obsah pro zapamatování. Pro matematiku jsem měl sešitek se všemi vzorci a pravidly k zapamatování. Dojížděl jsem vlakem do Duchcova, 2 zastávky, 4km oproti 64 km. Bohužel, po roce a půl, tetička omarodila a já jsem se musel přestěhovat na internát PŠH v Duchcově, který byl součástí školy. Po půl roce jsem dostal ubytování, ovlivněno dobrým prospěchem, se dvěma studenty z Koreje, Li Schon Bon a Kim Rjong Sang a Františkem Korčákem a Miroslavem Vernerem, tedy pokoj pro pět bydlících. Bylo to prominentní ubytování a byl jsem spokojený.

Na internátě byl vychovatelem, plukovník v záloze, tedy v důchodu, pan Vojan, se kterým jsem hrával šachy a v jeho pracovně jsem měl kdykoliv přístupný psací stroj a rovněž u paní účetní na internátě – po domluvě. Vše jsem využíval pro přípravu na předměty průmyslovky a rychlost psaní na stroji.

Ve 4. ročníku průmký mě požádal její ředitel pan Ing. Korb, připravit pro večerně studující PŠH otázky z hornictví a strojnictví včetně skic a obrázků, nákresů. Otázky byly zadány školou a já jsem připravil na ně odpovědi a sám jsem se zdokonalil a připravil tak na maturitu. Studujících večerně bylo kolem třiceti a tak rozmnožování, tehdy na „ormiku“ s lihovou náplní znamenalo, že jsem byl od výparů namol, prostě kao! Stálo to ale za to, dostal jsem odměnu 500 Kčs, což tehdy bylo dost.

Průmyslová škola hornická v Duchcově v r. 1954 – 59.

Výuka v 1. roce – základní předměty a vždy jeden den v týdnu dílny v podsklepení školy. Zde jsme měli přidělené montérky a během roku jsme absolvovali dílny: zámečnickou, truhlářskou, kovářskou. Vedli nás skuteční mistři svých oborů a v každé jsme byli zvlášť klasifikováni. V závěrečné části jsme museli udělat výkruž pro budování dveří.

Školní předměty: matematika, čeština, ruština, dějepis, prostě stejně jako na tehdejší jedenáctiletce, jenom v jiném rozsahu, neboť v dalších ročnících začaly převažovat odborné předměty se zaměřením na hornictví.

Ve 2. ročníku jsme měli jeden den místo dílen fárání na Dole Nelson VIII nad Osekem v lůně Krušných hor. Nástup už převlečený do fáraček v 7⁰⁰ konec ve 12⁰⁰, koupání a převlečení, vyhodnocení a odchod ve 13⁰⁰ na autobus do Duchcova. Zde jsme prošli výcvikem od povrchu dolu až po práce v dole – doprava, ražení důlních děl, větrání a trhací práce v dole. Každá část byla známkována a vše bylo umocněno krásnou polohou neutrální šachty sloužící pro dopravu materiálu pro základní závod Nelson III v Oseku. Zvláštností dopravy v dole Nelsonu VIII bylo popouštění materiálu a lidí podstavníkem o délce 450m v úklonné chodbě – úpadnici, se signály na jednotlivá mezipatra.

Moje praxe a seznámení se skutečnou havířinou v SHR.

Potřeboval jsem peníze a ulehčit mamce výdaje pro studium na průmce a také pro svoji osobní spotřebu, na sporty a kulturu a hlavně cestování. Řešil jsem to brigádnickou činností. Naši žáci PŠH měli dveře otevřené na všech šachtách SHR. Já jsem vlivem p. JUDr. Bukovanského, který přednášel bezpečnostní předpisy na průmce a byl současně vedoucím útvaru bezpečnosti na Dole Stalingrad (Mír) v Břežánkách, mě umožnil o prázdninách v roce 1956 strávit v tamním dole placenou praxi, jako pomocník komorářů.

Jelikož nám přednášel p. Ing. Havlík, závodní na Dole 1. Máj v Háji u Duchcova, hornictví, měl jsem umožněno vždy 2x v měsíci odpracovat odpolední směnu, na výše uvedeném dole. Prošel jsem tak od třídirny, přes dopravu v dole tyto profese a poznal jsem tak další důl v SHR, jeho organizaci a hlavně jeho zaměstnance, havíře.

Velmi dobrá byla i výměnná exkurze v NDR na Nicht Diplom Ing. Schulle – Tag Bau v Sefftenbergu, vždy 14 dní o prázdninách. Bývalo to ve 3. ročníku a poznání výuky bylo velmi zajímavé. Na škole měli přesné makety všech strojů při povrchovém dobývání, včetně ovládání, řízení, v patřičném měřítku. Vše pracovalo na povrchovém dole, tak jak ve skutečnosti.

Maturita a přihláška na VŠB.

Vypracování otázek z odborných předmětů pro maturanty večerního studia mě posilovalo, ještě bylo třeba zvládnout diplomní práci, kterou jsem měl zadanou na Dole Kohinoor v Mariánských Radčicích, kde fárali rovněž potrestaní. Zadaný úkol: Komorování s větší možnou účinností dobývání, tedy s menší ztrátou uhlí u této dobývací metody v SHR. Navrhl jsem ražení chodeb pro komorování s delším časovým odstupem a maximální přiblížení se k vydobytým komorám, sníženou možnost záparů a ohňů v místech kde zůstalo zbytkové uhlí. JUDr. Bukovanský mě za způsob řešení dal výbornou a později se s úpravami, můj postup uplatnil a já jsem dostal umístěnku do VÚHU v Mostě. Tedy diplomní práce, hornictví, strojnictví za jedna, čeština a ruština za dvě – výsledek, vyznamenání. Třídní učitel p. profesor češtiny Jílek mě přesvědčil, abych si dal přihlášku na VŠB v Ostravě. Problém nastal, že na škole byly přihlášky již rozdány, našel se jen jeden díl! Ředitel naší průmký se omlouval, že nevěděl, že chci se přihlásit na VŠB a poslal mě za profesorem češtiny p. Černým na jedenáctiletku, pro druhou část přihlášky. Ten mě sdělil, že jsou všechny připraveny k rozdáni a pravil: Jaroslave (znali jsme se z volejbalu) Ty jsi technik a můžeš si ji narýsovat a půjčil mě patřičný díl přihlášky s tím, ať po narýsování kolonek mě účetní na internátě napíše příslušné rubriky a já ať hulkovým písmem vše vyplním a pošlu na VŠB do Ostravy. Tak jsem učinil a byl pozván do Ostravy na VŠB k pohovoru. Ve vlaku, při nástupu v Lovosicích jsem poznal dva maturanty z večerního studia na PŠH jedoucí z Duchcova rovněž na pohovory do Ostravy. To mě utvrdilo, že bych měl pohovory na VŠB zvládnout, vždyť jsem jim dělal otázky.

Pohovor na VŠB v Ostravě.

Pohovor se konal na HGF na Hladnově a zkoušejícím byl Ing. Jeroným Pražský z katedry vrtání. Nejdříve byla písemná příprava a po ní ihned ústní, vše bylo omezeno časem a tak mě pan inženýr, tehdy odborný asistent na vrtání, oslovil: matematika dobré, fyzika tvrdší start na míč a povídá-Vy budete zavřen!

V duchu jsem si vzpomněl na diplomku na průmce a šachtu s potrestanými a tak jsem se otázel? A tady v Ostravě je taky vězení kde se pracuje na šachtě? Samozřejmě a kousek odtud v Heřmanicích, na Dole Rudý říjen, odvětil zkoušející. Požádal mě, ať se jdu podívat na moji přihlášku na VŠB. Ptá se mě, co říkáte na tu Vaši přihlášku? Jednalo se o druhou část, narýsované kolonky, rubriky vyplněné psacím strojem a vyplněné tiskacím písmem, vše vzorně vyplněné. Povídám dalo mě to dost práce, když nebyl druhý díl přihlášky. On mě praví: a nyní se podívejte na první část přihlášky! Co je tam dole vytištěno? Četl jsem – patisk zakázán, trestá se! Povídám, tak to je tedy opravdu konec, to budu v Heřmanicích. Kdepak odpověděl zkoušející, víte, co se stalo na této škole? Kvůli Vám, Vaší přihlášce zasedala vědecká rada na této škole. Víte co jsou Ti vážení pánové? Jak to mohu vědět, vždyť jsem tu pár minut. Tak si tedy zapamatujte, to jsou Ti nejchytřejší pánové na této škole a Ti rozhodli! Ten synek co padělal 2. část přihlášky má eminentní zájem o tuto školu, musí být přijat! Takže nebudete zavřeni, jste přijati! Stačil jsem jen prohodit, no vidíte a Vy se tady se mnou moříte a já už jsem byl přijatý. On se zasmál a prohodil: však se tady při zkouškách ještě taky nejednou zapotíte, aspoň máte trénink. Podal mně ruku a popřál hodně štěstí!

Já jsem ještě stačil koncem června sjet s vodáckým oddílem PŠH v Duchcově Vltavu, z Lenory do Českých Budějovic, v době kdy se ještě napouštělo Lipno a uprostřed byl malý ostrůvek – zmijí. Pak už prázdniny patřily Ostravě.

Ostrava černá, havířům věrná!

Nemohl jsem otálet, když mě přišla pozvánka, na prázdninovou brigádu na pomoc Ostravským dolům, kde se nedostávalo pracovníků v dole. Pro nás, bylo nás víc, ne studentů, brigádníků, byl vymezen důl Hlubina v Ostravě. Ubytování bylo na koleji Reální v 5. patře, kde jsem bydlel s Míšou Fejkem a Arnoštem Grmelou. Vzájemně jsme se doplňovali, já jsem byl benjamínek, oni zkušený „matadoři“ VŠB a Ostravy. Po týdenním zaškolení jsem nastoupil do rubání. Byl jsem přidělen ke zkušenému hajerovi, který by mě mohl dělat tátu. Hned první směnu, kdy jsem se dostal pod rubání, kde jsem spatřil 50cm vysokou uličku, kterou jsem se plížil za hajerem, táhnouc za sebou lopatu. Vedle byl spodní pás, po kterém se dopravovalo na sbíjené uhlí. Když jsme se doplížili, do míst, kde bylo naše pracoviště, stanovený úsek pro vyuhlování a nakládání na spodní větev pásu, hajer se mě ptá? Ty budeš těpat celou šichtu hlavou dolů? Odpověděl jsem, to bych nechtěl. Hajer praví, tady lopatu neotočíš, pošly ji na důl, ať Tě to otočí! Ze spodu bylo slyšet: co to tady přišlo zas za cypa?

Prostě seznámení s rubáním v Ostravě a komorováním v SHR, to byl diametrální rozdíl! V komoře jsem nedohlédl na strop a tady sotva prolezu a neotočím ani lopatu.

Řídil jsem se „spartánskou výchovou“, chceš-li někomu poroučet, musíš být lepší a vydržet více. Nenosil jsem svačinu, vlastně jsem ani na ni neměl. Na celý měsíc brigády jsem měl jen 200 Kčs, z toho 40 Kčs stálo ubytování na koleji, oběd nebo večeře na koleji byly za 2,60 Kčs, tedy 161,20 Kčs/měsíc, já jsem bral jedno jídlo a v mléčňáku jsem si kupoval hrnek mléka a dva loupáky za 1 Kčs. Měsíční na tramvaj mě stála 10 Kčs. Čekal jsem tedy na každou korunu, jako na smilování. Hajer mě přinutil nakonec sdílet s ním svačinu, nosil dvě, a když jsem odmítal, uzemnil mě jako pravý táta. Jelikož měl dcerku ve mzdové účtárně šachty, poradil mně. Máš nárok na cestu k rodině 1x měsíčně a ta Tě bude předem proplacena zálohově, po doložení jízdenek bude vše srovnáno ve výplatním sáčku. Takže jsem vlastně první měsíc přežil a záloha mě postavila na nohy, druhý měsíc výplata, to už jsem byl ostravákem se vším všudy a poznal taky hospodu u Štrasmana (Černá louka) pivovar, vepřové koleno, hořčici s křenem, chléb nebo housky, pivo, vše do 6 Kčs, dle váhy (25dkg).

Rubání se nedařilo a tak mě hajer doporučil, že za stejné peníze mohu být u dopravy materiálu pro rubání a poznat zase jinou práci, začal mě už brát jako študáka VŠB, který by měl poznat vše v dole. Sám to dohodl na vedení úseku.

Samozřejmě, že mě chvíli trvalo nasbírat dostatek fyzických sil a hrát si s lopatou vleže, jak se říká „jako na kytaru“. Unavený po směně jsem spal jako zabítý. Jednou jsme se s Arnoštem dohodli, že v 19 hod. půjdeme na televizi a nařídili jsme si budíka, Míša Fejko ten byl někde na vrtě (studoval obor vrtání a geologický průzkum a byl v 5 ročníku) a tak jsme byli na pokoji sami dva. Budík skutečně zazvonil v 19 hodin, pro mě ovšem to bylo 7⁰⁰ hodin, tedy ráno! Bylo právě pod mrakem, začal jsem lamentovat, že jsem zaspal na směnu a budu mít bulku pěkné to vyznamenání nastávajícího studenta VŠB. Arnošt se rychleji vzpamatoval a povídá: vždyť můžeš sfárat s techniky v 8⁰⁰ hod., to ještě stihneš tramvají. Sebral jsem tehdy „pytel“ a letěl jsem na tramvaj na Hlubinu. V tramvaji mě kontaktoval jeden známý hajer z Hlubiny a povídá, kam s tím spěchem? Já odvětil na šichtu. On praví, ale to máš synku dost času, to se můžeš stavět ještě na pivko. Já jsem si pomyslel svoje a už jsem vyskakoval z tramvaje a utíkal k bráně Dolu Hlubina. Vrátný stál venku, kam s tím spěchem na mě, já na něho, jak ty děvuchy v kanceláři mohou vidět, když je pod mrakem a nikde nebylo vidět, že by se svítilo! On na mě a co by tam dělali, když je večer! No do mě jako když střelí! Pane, to byla sprcha, obrát, zpět na tramvaj a po cestě jsem přemýšlel jak vyhodit Arnošta z okna 5. patra. Ale to už mě vítala vrátná na koleji s úsměvem, jaká byla šichta? Arnošt vše vyzvonil a seděl u televize, prostě jsme se všichni, srdečně zasmáli!

Studium na VŠB.

Nástup do 1. ročníku na VŠB byl také romantický. My jsme byli zvláštní složení, jedněm nebylo ještě 18 roků a druhý měl přes 40 let (Bohumil Kubišta). Jedni přišli z jedenáctileté, druzí z průmyslovek všichni bez praxe, druzí vystudovaní při zaměstnání z praxí a maturitou. Pane, to byly rozdíly?

Vysoká škola vyšla všem vstříc! Měsíc září byl stanoven jako nultý ročník studia na VŠB a přednášela se matematika a fyzika, jako základ, příprava na studium na vysoké škole, prostě se dohánělo to, co různým věkovým ročníkům chybělo z řádného studia. Jinak výuka začínala od 1. října, jak na ostatních vysokých školách v republice.

Nevzpomenout profesory: Štěpánský – matematika, Bajer, Cabicar (ten si za druhé světové války v koncentráku sám na sobě vyoperoval slepé střevo, kapesním nožem, aby přežil) – fyzika, Hajkr – deskriptivní geometrie, Waleczek, který přežil bránu smrti, rovněž v koncentráku - mineralogie, Chlebovský – chemie, to byli osobnosti, kteří rozhodovali o našem dalším studiu.

Nevzpomenout specialisty hornického cechu: Římana, Čechuru, Neseta, Pácla, Trnku, Novotného, to prostě nejde, všichni další, se kterými jsem nepřišel do styku, patří do seznamu VŠB. Já jsem studoval, specializaci ekonomika a plánování a na této katedře nelze zapomenout jména: Štěpán, Škuta, Kašík, a další, kteří buď externě, nebo krátce působili na této katedře. O svých kamarádech, konsementech by se daly psát romány, na př. Koloman Ivanyi, Janků, Miklica, Malucha, Boráň, Aldorf, Gallo, Vídeňský, Laipert, Motloch, Poul, Soušek, z vyšších ročníků Černovský, Žďárský, Vopasek, Vaněček, Harášek a další, které jsem nevzpomenul, ať mě to odpustí.

Nevzpomenout katedru tělesné výchovy a sportu, vysokohorskou turistiku p. asistenty Pokludu a Huvara, Kozáka, ved. katedry p. Ryse, Šafarčíka, kolegy s turistických výšlapů, kdy jsme už byli mimo školu na př. Velká fatra, od Borišova přes Ostredok, Křižnou až na Královu Studnu, Emila Gavlovského, Petra Khüna, Bohdana Scharma a pod vedením p. Pokludy. Jakýkoliv sport, byl dobrý doplněk při studiu, které je více méně sedavé a při tom jakýkoliv pohyb je základ života. Dělat turistiku na VŠB, znamenalo také, že jsme prodělali kurz na cvičitele turistiky a mohli jsme, pak po škole, vést jakýkoliv turistický oddíl. Výhodou na turistických akcích při škole bylo: cestu a ubytování hradila škola, příspěvek na den 15 Kčs, to jsme dostali na ruku. To bývaly takové příplatky na zakoupenou Ostravu a podporovalo se jakékoliv vycestování do přírody. Mně se to ještě vyplatilo, že jsem jedny prázdniny strávil jako vedoucí pionýrského tábora ve Švagrově u Vernířovic, v údolí Medvědího potoka, pod vrchem Mravenečníku, kde je dnes vrchní nádrž přečerpávací stanice elektrárny Dlouhé Stráně v Koutech nad Desnou.

Moje studijní výsledky na VŠB byly podobné jako na PŠH v Duchcově. Ze začátku, než jsem se prokousal přes základní předměty každé vysoké školy technického zaměření, jsem měl, co rok lepší výsledky, tedy průměr. V pátém ročníku jsem měl při přísné státní zkoušce a obhajobě diplomní práce s názvem: „Individuelní odměňování za fyzickou jednotku“, tedy individuální odměna každého jednotlivce, nebo skupiny za odvedenou práci v dole. Měl jsem náběh na vyznamenání. Škobrtnutí na otázce Ing. Hájka, co jsou výkony v dole, jak se měří? Hledal jsem vědu a pak konstatoval, které jsou to, ale bylo pozdě? Prospěl jsem velmi dobře, tedy za 2, místo 1. Škoda mohl jsem to mít na závěr jako na průmce!

Komise sestávala z těchto kapacit OKR: Ing. Chrust, ekonomický náměstek OKD, Dr. Ing. Kuchař, ředitel Báňských projektů v Ostravě, Ing. Hájek, ředitel HBZS a Profesor Ing. Karel Štěpán, vedoucí katedry ekonomiky VŠB v Ostravě. Všechny jsme na závěr pozvali do kavárny Metropol na Hladnově, kde jsme s nimi strávili zakončení studia až do pozdních hodin.

Moje šachta – matka živitelka, Důl Československé armády, Karviná II – Doly.

Můj nástup na tento velkodůl byl v srpnu 1964 a musím hned na počátku konstatovat: podnik měl 9 závodů, 4 důlní těžební a 1 závod důlní doprava, včetně povrchové, úpravnu, povrchové provozy a podnik, jako základní závod. Rozloha 950 Ha a 150 km chodeb. V dole se bylo kde rozehnat. Jako podnikový činitel přípravy výroby jsem při fárání pod 5 km nešel. Začínal jsem po krátkém fárání na tehdejšími závodem 8, na základním závodě Jan-Karel, u vedoucího závodu Ing. Miloše Dedka jako aspirant, na oddělení přípravy podniku na studii otírky 10. patra, s měřičem závodu 2 Ing. Františkem Tyrlíkem, na Báňských projektech v Ostravě na středisku č. 15, vedoucí Ing. Šebesta. My jsme připravovali podklady pro projekty a oni s námi vše konzultovali. Ta práce trvala, půl roku na projektech, po přijetí ředitelem projektů Dr. Ing. Kuchařem, který si zavzpomínal na časy ředitelování na ČSA. Nám umožnil neomezenou pracovní dobu, to zn. že jsme museli mít 8 hodin na píchačkách během dne. Mohli jsme tak chodit v noci nebo odpoledne, jak jsme potřebovali. S podklady jsme měli velký předstih tak jsme se přesunuli na šachtu, kde jsme měli celý kulturní dům k dispozici, kam jsme si mohli zvát kohokoliv na konzultace ohledně studie. To trvalo přes rok. Po ukončení studie jsem byl přidělen jako ekonom na přípravu výroby podniku. Potom bylo plno změn a střetů, v provozu se braly větší peníze a tak jsem přes rubání, přípravy, materiálový úsek, protiprašný nakonec znovu přešel ke své profesi do OPaM, kde jsem setrval až

do r. 1995, a potom ještě necelé 2 roky v právním oddělení jako referent a po začlenění veškerých rent a deputátů pod Důl Odra, jsem v roce 1997 odcházel do důchodu z Dolu, kde mě znali: Ing. Standa Vopasek a větší část z výboru KPHM v Ostravě- Petřkovicích na Dole Anselm, kde jsem byl zaregistrován od r. 1995, jako 111 člen klubu a tam jsem členem dosud, ale dámy z osobního oddělení, těm jsem byl neznámý, ale se všemi podklady z Dolu ČSA pro důchod, se stal známý. Zavzpomínali jsme na všechny moje kamarády, co pracovali ve vedoucích funkcích na Vítězném Únoru a některé záchranáře se kterými jsem byl v akcích. Týdenní pobyty na záchraně sbližovali, záchranáře z jednotlivých šachet OKR.

Rozdíly mezi SHR a OKR.

V SHR měl důl několik komor, podle velikosti závodu, na př. 8 komor představuje 16 havířů, komorářů.

V OKR jeden porub představoval, při mém nástupu 60 i více havířů, podle délky porubu, později zaváděním posuvných výztuží se počet zmenšoval.

Závody v SHR přes 100 lidí, v OKR přes 1 000 lidí, tedy zhruba 10x více. Po přechodu na stěnování v SHR, tak se počty sbližují, ale velikost šachet zůstala rozdílná.

SHR

Hnědouhelná sloj o mocnosti 20 – 40m se rozprostírá pod Krušnými horami, od Sokolova až po Ústí n/Labem. Při mém působení na PŠH v Duchcově, od r. 1954 – 1959, se dobývalo pod zemí a začínalo se na povrchu – Lom Jirásek u Duchcova, kde jsme také měli pár dní praxe. Já jsem se naučil jezdit s mašinkou a vozit uhlí od rypadla až do, výsypu, zásobníku. Dnes to je jiné!

V době kdy jsem získával vědomosti na průmce a praxi na dolech bylo v SHR 25 důlních závodů s jedním lomem u důlního závodu. Jeden samostatný povrchový uhelný lom byl Alois Jirásek v Duchcově a začínalo se v Úžíně u Ústí n/Labem odkrývat ložisko uhlí, skrývkou.

V dolech pracovala čtvrtina havířů mluvících německy. Zvláštností bylo, že když jsem s nimi přicházel do styku, vykali mě. Dobývací metoda bylo komorování, v dole mnoho chodeb, vysoké teploty ze zapařeného uhlí, nebezpečí kuřavek, bariéry, ne těsné, pro odtok vody, v případě průvalu kuřavky. Lanovky pro dopravu uhlí ve vozech, henkování – usazování lana do vidlice důlního vozu, řetězovky, většinou už blízko, šachetního, náraží.

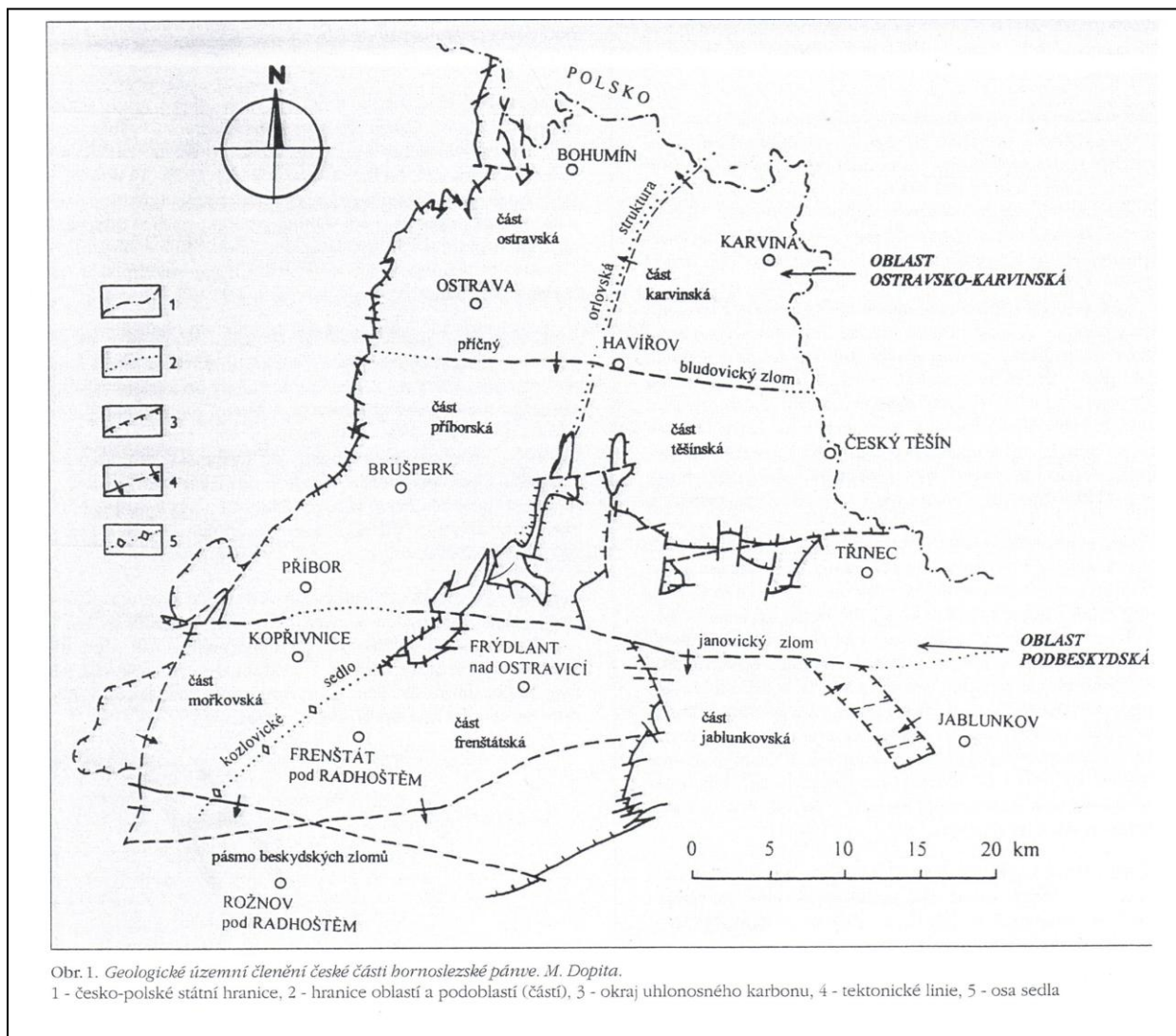
Šachty měly malé stavy lidí, kde se všichni znali. Hloubky nebyly velké a tak vznikaly prohlubně na povrchu naplněné vodou - oprámy.

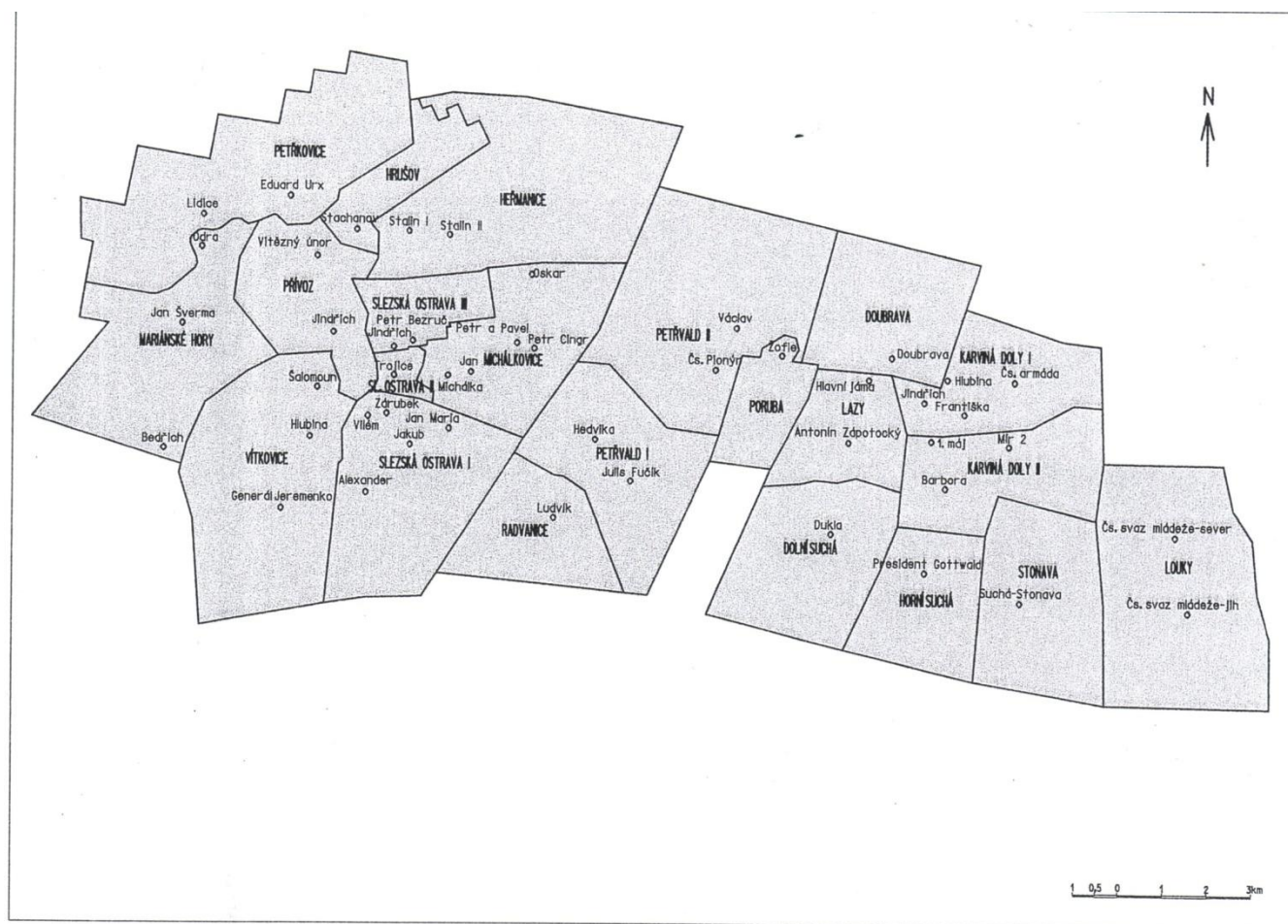
Sdružení Severočeských hnědouhelných dolů v Mostě mělo 25 národních podniků. V roce 1962 došlo k centralizaci a hlubinné doly utvořily 10 národních podniků následovně:

Důl Centrum, n. p., D. Jiřetín	závod Centrum Zdeněk Nejedlý
Důl Vítězný únor, n. p., Záluží	závod Vítězný únor Pluto Kolumbus
Důl Rudý sever, n. p. m Hamr	závod Rudý sever hlubina Rudý sever lom
Důl Jana Žižka, n. p., Chomutov	závod Jan Žižka Ludmila Koněv Běta
Důl Kohinoor, n. p., M. Radčice	závod Kohinoor II Kohinoor I
Důl Stalingrad, n. p., Břežánky	závod Stalingrad Svornost
Důl A. Zápotocký, n. p., Užín	závod A. Zápotocký Milada Prokop Holý 5. květen
Důl Dukla, n. p., Pozorka	závod Dukla Kateřina Jaroslav Kristina
Důl Pres. Gottwald, n. p., Hrdlovka	závod President Gottwald 1. máj
Důl Julius III., n. p., Kopisty	závod Julius III Mistr Jan Hus Vrbenský hlubina

OKR

Černé uhlí pod horami Beskyd, od Ostravy až po Karvinou, Český Těšín, na jih na Frýdek – Místek, Příbor, Kopřivnici, Frýdlant až po Frenštát.





Obr. 140. Dobývací prostory a uhelné doly OKR v roce 1960. Autoři mapy J. Klát a M. Král

Podkladem pro zhotovení byly přehledné mapy bezpečnostních hranic dolů OKD, vydané ředitelstvím jednotlivých trustů OKD v r. 1956 v měřítku 1 : 10 000. Tyto hranice se staly demarkacemi (hranicemi) dobývacích prostorů, které byly potvrzeny dle nového horního zákona č. 41/1957 Sb. Ministerstvem paliv a energetiky v průběhu 60. let 20. stol. Jména jednotlivých dobývacích prostorů byla stanovena podle názvů katastrálního území, v němž se nacházelo hlavní důlní dílo dolu, do jehož správy byl dobývací prostor přidělen. V mapě jsou zakresleny činné doly se stavem k r. 1960

Způsob dobývání stěnování na zával nebo na základku. Technika: kombajn, stěnový pancéř, pod rubáním sběrný pancéř, stojky Dubnice, železné, později hydraulické. Ražba: Ruční vrtání, trhací práce, nakladače škrabákové nebo lžicové přímo do vozů, v prorážkách ručně na pancéř. Doprava na překopecch vzduchovými lokomotivami a vozy malé, střední, velké. Větrání centrální, vtažná s výdušnou většinou v jednom šachetním ohradníku.

Počet dolů v r. 1960

Ostrava: Petřkovice – Lidice, Eduard Urx

Mariánské hory – Jan Šverma, Bedřich

Hrušov – Stachanov

Přívaz – Vítězný Únor, Jindřich

Vítkovice – Šalamoun, Hlubina, Generál Jeremenko

Heřmanice – Stalin I, Stalin II

**Slezská Ostrava – Petr Bezruč, Jindřich, Trojice, Zárubek, Vilém,
Jan Maria, Jakub, Alexandr**

**Michálkovice – Oskar, Petr a Pavel, Petr Cingr,
Jan, Michálka**

Petřvald – Václav, Čs. Pionýr, Hedvika, Julius Fučík

Radvanice – Ludvík

Poruba – Žofie

Doubrava – Doubrava

Lazy – Hlavní jáma, Antonín Zápotocký

Havířov - Dolní Suchá – Dukla

Karviná Doly – Čs. armáda, Hlubina, Františka, Jindřich

1. máj, Mír, Barbora

Horní Suchá – Prezident Gottwald

Stonava – Suchá-Stonava

Louky – ČSM sever, jih

OKR celkem v r. 1960 45 šachet.

Sloje karbonské od 0,5 m do 4 m, Sloj Prokop až 12 m.

168 uhelných slojí v ostravském souvrství je o průměrné mocnosti 0,73 m.

Místy se objevují mocnosti větší než 2 m. Výjimečná je sloj Prokop až 12 m.

V karvinském souvrství má 87 slojí průměrnou mocnost 1,76 m.

V podbeskydském revíru jsou ověřeny zásoby v polích Frenštát, Mořkov, Čeladná, Krásná a Malenovice.

V příborsko-těšínském revíru jsou dobývané prostory dolů Staříč a Paskov a ověřeny zásoby Václavovice, Příbor, Kopřivnice, Tichá, Fryčovice, Žukov.

SHR

OKR

oprámy		výsypky, odkaliště
větrání diagonální		větrání centrální
malé, nízké těžní věže		velké, vysoké těžní věže
100 – 200m	hloubka	350 – 500m i více
Teplice	lázně	Darkov
s menší výhřevností	uhlí	s vysokou výhřevností
Záluží u Mostu, první výroba		výroba koksu z černého uhlí
syntetického benzínu z hnědého uhlí		pro výrobu železa a oceli
přechod na povrchové dobývání	sestupné dobývání do větších hloubek	
likvidace celých obcí	devastace budov, poddolováním	
pro odkrytí zásob	pro dobývání dalších slojí	
vznik rekreačních míst rekultivací terénu, území po dobývání		

Pro vývoj v Československu, měly oba revíry veliký význam a stále mají i v současné České republice. Bez tepla a světla se neobejdeme. Výroba železa a oceli, velká výroba aut a strojírenský průmysl a na něm navazující další průmysl včetně řemesel, se bez uhlí rovněž neobejde.

Závěr.

V roce 1990 v červenci, jsme s Ing. Jiřím Hejlem, ředitelem podniku připravili projekt o sloučení a osamostatnění podniků: Důl ČSA, Elektrárna a teplárna ČSA, Koksovna ČSA a sloučení v jeden podnik ČSA. Vycházeli jsme z toho, že v kapitalismu bude hrát v první řadě cena: uhlí, koksu, elektrické energie a tepla. Při sloučení výše uvedených podniků by vznikl koncern, který by byl k neporažení a na finančním trhu by mohl diktovat ceny. Proč? Důl by dostával elektrickou energii a teplo z elektrárny, které by dodával svoje uhlí. Další uhlí vhodné ke koksování by dodával koksovně, která by vyráběla mimo koksu i chemické produkty – opět z našeho uhlí, která by rovněž měla elektřinu i teplo z elektrárny. Tedy úplný uzavřený okruh, ze kterého by vycházelo na prodej: uhlí, elektřina a teplo, koks a chemické produkty koksárenství. Podle kvality koksu Koksozny ČSA se poměřovaly hodnoty koksu nejen v Evropě.

Bohužel úplatností nebo nepochopením některých čelních řídicích článků v jednotlivých podnicích k tomuto aktu nedošlo a Ing. Jiří Hejl ukončil svoje působení na Dole ČSA .

1. 12. 1990 a po něm převzal ředitelování Ing. Josef Goj se stálým začleněním pod OKR. Jaký je další vývoj v OKR je známo, jen my jsme byli trochu v předstihu a možná jsme mohli předejít mnohým nesmyslům dnešní doby.

Zdař Bůh!

Literatura: Zdeněk Zícha, Fotografie a pohlednice Hnědouhelných hlubinných dolů, autoři map Dobývací prostory OKR, J. Klát a M. Krůl, Geologické členění české části hornoslezské pánve M. Dopita, včetně mého archivu.

Ing. Jaroslav Minka